

FINANSIJSKI EFEKTI PRESTRUKTURIRANJA PREDUZEĆA U KRAGUJEVCU

Dr Predrag Stančić*

Mr Milan Čupić

Dr Dragomir Dimitrijević

Apstrakt: *Prestrukturiranje u cilju lakše privatizacije u Srbiji je trebalo da bude vremenski ograničeno i sprovedeno u nekoliko velikih i složenih preduzeća. Umesto toga, tokom perioda od dvanaest godina, prestrukturiranjem je bilo obuhvaćeno više od dvesta preduzeća. U Kragujevcu je predmet prestrukturiranja devet preduzeća, u kojima je krajem 2012. bilo zaposleno nešto više od 3.600 radnika. Preduzeća u prestrukturiranju iz Kragujevca su predmet istraživanja ovog rada, koji za cilj ima da ispita vezu između mera prestrukturiranja (zaposlenih i vlasništva) i performansi preduzeća u periodu od 2009-2012. Sledeći neke ranije empirijske studije, kao relevantna merila performansi preduzeća u prestrukturiranju su upotrebljena računovodstvena, novčana i merila produktivnosti, kao i pokazatelji finansijske stabilnosti. Ovo istraživanje je aktuelno i relevantno s obzirom na zakonsku obavezu da se procesi prestrukturiranja u cilju lakše privatizacije okončaju do 30. juna 2014.*

Ključne reči: *prestrukturiranje, privatizacija, računovodstvena merila, novčana merila, produktivnost.*

Uvod

Prestrukturiranje preduzeća se može definisati kao proces izazivanja diskontinuelnih i značajnih promena specifičnih struktura preduzeća (sredstava, kapitala, troškova, upravljanja itd.) sa ciljem ublažavanja ograničenja sa kojima se preduzeće suočava i unapređenja performansi (Todorović, 2010). Najčešće obuhvata promene u poslovnoj, finansijskoj i/ili organizacionoj strukturi. Bouman i Sing ističu da razlozi za prestrukturiranje preduzeća mogu biti brojni, mada se najčešće navode povećanje produktivnosti i poslovne efikasnosti, smanjenje troškova i povećanje vrednosti za akcionare (Bowman & Singh, 1993). Kao faktori koji značajno određuju verovatnoću iniciranja prestrukturiranja se posebno ističu struktura vlasništva i upravljanja, kao ključni interni mehanizmi korporativnog upravljanja (Bethel & Liebeskind, 1993; Johnson, Hoskisson & Hitt, 1993; Gibbs, 1993; Wright et al., 1996). Empirijska istraživanja ukazuju na to da se verovatnoća iniciranja prestrukturiranja povećava sa povećanjem stepena koncentracije vlasništva u rukama institucionalnih investitora, učešća menadžera u vlasništvu i stepena nezavisnosti upravnog odbora od insajdera. Zato nije neobično da je prestrukturiranje proces neodvojiv od procesa privatizacije, naročito kada se ona realizuje prodajom većinskog vlasništva jednom investitoru. Ipak, ističe se da privatizacija u tranzicionim ekonomijama nije garancija da će prestrukturiranje sa ciljem unapređenja performansi preduzeća biti sprovedeno (Filalotchev et al., 2003).

Empirijska istraživanja ukazuju na to da je prestrukturiranje državnih i privatnih preduzeća u tranzicionim privredama Istočne Evrope pod jakim uticajem strategije i efektivnosti procesa privatizacije (Frydman et al., 1999; Filalotchev et al., 2003; Djankov & Murrell, 2002). Tako, Filalotchev i saradnici ističu da je prestrukturiranje preduzeća u tranzicionim privredama pretežno određeno političkim i institucionalnim promenama, a manje tržišnim faktorima (Filalotchev et al., 2003). Oni su, kroz razvoj integrisanog modela za analizu uticaja korporativnog upravljanja i organizacionih kapaciteta na prestrukturiranje preduzeća u tranzicionim privredama, zaključili da prestrukturiranje uslovljava značajno veće unapređenje strategijske efikasnosti i inovativnosti nakon prodaje preduzeća stranim investitorima, nego nakon prodaje domaćim investitorima ili zaposlenima. Na osnovu meta analize više od stotinu

* pstancic@kg.ac.rs

